

22 580 (R 1432)**Overeenkomst inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek; Praag, 29 april 1991****Nr. 1****BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 31 maart 1992

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 15 april 1992. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen of van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 15 mei 1992.

Ter voldoening aan het ter zake bepaalde in de Grondwet en het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden¹, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen de op 21 april 1991 te Praag tot stand gekomen Overeenkomst inzake de bevordering en wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek (Trb. 1991, 94)².

Een toelichtende nota bij de Overeenkomst treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 15 april 1992 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

S-IZ

¹ Art. 91, (1), add. art. XXI, GW; Art. 61, (3), G.W. 1972, en Art. 24 Statuut.

² Ter inzage gelegd op de bibliotheek.

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

Een overeenkomst inzake de bevordering en bescherming van investeringen heeft ten doel investeringen over en weer bescherming te bieden ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de Overeenkomstsluitende Partijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake de onderhavige op 29 april 1991 te Praag tot stand gekomen Overeenkomst (Trb. 1991, 94) heeft plaatsgevonden op initiatief van Tsjecho-Slowakije.

Economische situatie

Na de zogenaamde Fluwelen Revolutie van het voorjaar 1990 vonden in Tsjecho-Slowakije in juni 1990 de eerste vrije verkiezingen plaats. De nieuwe regeling onder leiding van premier Calfa en bestaande uit Burgerforum en Christen-Democraten, maakte duidelijk rigoreuze hervormingen te willen doorvoeren om zo snel mogelijk de basis te kunnen leggen voor een markteconomie. Aanvankelijk stond de nieuwe president Vaclav Havel sceptisch tegenover het snel hervormen van de economie, uit angst voor het «Polen Syndroom» van grote werkloosheid en daling van de koopkracht. Daarnaast belemmerde de tweespalt tussen de Federale en Nationale regeringen inzake bepaalde rechten en bevoegdheden, het snel invoeren van nieuwe wetgeving. Deze situatie lijkt zich nu in het voordeel van de Federale Regering te hebben gekeerd. Eind 1990 is een nieuw hervormingsbeleid gepresenteerd door de regering van Calfa. De belangrijkste elementen van het programma zijn: de liberalisatie van vrijwel alle prijzen, een grootscheepse liberalisatie van het buitenlands betalingsverkeer en het handelssysteem gericht op de verwijdering van beperkingen op lopende-rekeningtransacties, de vereniging van commerciële en toeristenwisselkoers alsmede de handhaving van een vaste wisselkoers, een restrictief budgettair beleid, een krap monetair beleid, een anti-inflatoir inkomensbeleid en programma's voor kleinschalige en grootschalige privatisering van staatsbedrijven.

Bilaterale economische relatie

Bilaterale handel Nederland-Tsjecho-Slowakije

In 1989 is de Nederlandse uitvoer naar Tsjecho-Slowakije verbeterd ten opzichte van 1988. In het eerste kwartaal van 1990 heeft deze trend zich doorgezet, mede als gevolg van de devaluatie van de Kroon. De resultaten over het geheel van 1990 leveren echter een negatieve handelsbalans op voor Nederland. Dit is niet verwonderlijk gezien de economische ontwikkelingen in Tsjecho-Slowakije waarbij subsidies op grote schaal zijn afgeschaft en prijzen met soms 100% zijn gestegen en waardoor de eerste tekenen van recessie (vertraging van de groei, werkloosheid) zich steeds voordoen. De bilaterale handel met Tsjecho-Slowakije is nog steeds overwegend gericht op industrieproducten.

Hulpbeleid voor Oost-Europa

Tsjecho-Slowakije komt in aanmerking voor het Nederlandse hulpbeleid voor Oost-Europa. In 1990 is in het kader van het Programma Samenwerking Oost-Europa voor een bedrag van circa f 7,8 miljoen aan projecthulp gefinancierd door de Nederlandse overheid.

Investeringsen

Nederland wordt evenals Denemarken als één van de meer actieve (kleine) landen beschouwd als het gaat om het investeren of inventariseren van investeringsmogelijkheden in Tsjecho-Slowakije. Naast de traditionele belangstelling die bij Nederlandse investeerders reeds bestond voor de industriële sector neemt ook de belangstelling in andere sectoren zoals de bancaire sector, telecommunicatie, groothandel en consultancy toe. Nu de wetgeving liberaler begint te worden en de Tsjechoslowaken meer beginnen te wennen aan het idee van buitenlandse participatie en daarvan ook het nut zien, mag verwacht worden dat het investeringsklimaat in Tsjecho-Slowakije langzamerhand verder zal verbeteren. Het initiatief van Tsjecho-Slowakije om tot een investeringsbeschermingsovereenkomst te komen moet ook worden gezien tegen deze achtergrond en beoogt vooral de drempel voor potentiële partners te verlagen.

Nederlandse Antillen en Aruba

De Nederlandse Antillen en Aruba wensen medegelding van deze Overeenkomst. De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Tsjecho-Slowakije als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Een investeringsbeschermingsovereenkomst kan een stimulans betekenen voor de bilaterale economische relaties en de totstandkoming van buitenlandse investeringen en van joint-ventures. De Arubaanse regering streeft naar diversificatie van de Arubaanse economie en ziet hierbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsovereenkomst is een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in de Overeenkomst voorkomende begrippen. De Overeenkomst dekt directe investeringen en investeringen gedaan via een bedrijf in een derde land. Normaal gesproken dekt een investeringsbeschermingsovereenkomst ook een investering in het gastland die wordt gedaan vanuit een reeds in dat land gevestigde dochteronderneming van een Nederlands bedrijf («dochter»-«kleindochter»-constructie). Tsjecho-Slowakije wil de «kleindochter» van de werking van de Overeenkomst uitsluiten, omdat dit in feite een door een Tsjechoslowaakse rechtspersoon opgericht bedrijf is en omdat men een dergelijk bedrijf met name geen transferrechten wilde toekennen. Ondervanging van deze beperking is mogelijk door een nieuw bedrijf rechtstreeks vanuit Nederland op te richten. Daar de beperking aldus niet van groot praktisch belang is, heeft de Nederlandse delegatie hiermee ingestemd. De wens van Tsjechoslowaakse zijde om de term «investor» te hanteren in plaats van «national» werd door Nederland gehonoreerd.

Artikel 3 behelst de behandeling die investeringen op het grondgebied van de andere Partij zullen krijgen. Op verzoek van de Tsjechoslo-

waakse delegatie werd de gebruikelijke aparte bepaling aangaande belastingen geïntegreerd in artikel 3, derde lid.

Artikel 4 betreft het overmaken van gelden. Dit transferartikel vormde het grootste obstakel tijdens de onderhandelingen, maar uiteindelijk kon Tsjecho-Slowakije akkoord gaan met de Nederlandse tekst, zodat *volledig vrije transfer is gegarandeerd*. Hoewel de transfer geheel vrij is, liet de Nederlandse delegatie niet na te wijzen op de naar haar mening weinig aantrekkelijke inwisselverplichting voor investeerders die per 1 januari 1991 is ingevoerd. Tsjecho-Slowakije heeft een wet ingesteld die rechtspersonen verplicht buitenlandse valuta voor 100% bij de Centrale Bank in te leveren. De buitenlandse valuta blijft vrij opvraagbaar en transfereerbaar maar tegen de op dat moment heersende koers met het gevolg dat de investeerder een gedwongen koersrisico loopt, waardoor schade kan ontstaan. Na uitleg van Tsjechoslowaakse kant bleek de verplichting echter niet zo hard te zijn. Zo is een buitenlandse investeerder niet verplicht zijn ingebrachte harde valuta maar alleen zijn bij export verdiende valuta in te wisselen. Indien hij een grote exporteur is of zijn activiteiten plaatsvinden in het grensgebied en zich behalve in Tsjecho-Slowakije bijvoorbeeld ook in Oostenrijk afspelen mag hij een harde-valutarekening hebben en is hij ontheven van de inwisselverplichting. Bovendien komt de wet te vervallen indien volledige convertibiliteit wordt ingevoerd, hetgeen volgens de Tsjechoslowaken binnen 5 jaar mogelijk moet zijn.

Artikel 6 bevat regels ten aanzien van het toekennen van schadevergoeding in geval van oorlog en dergelijke. Op verzoek van Tsjecho-Slowakije werd de verwijzing naar revolutie geschrapt, terwijl een overkoepelende formulering «burgerlijke ongeregelheden of andere uitzonderlijke situaties» werd geaccepteerd voor de termen «opstand», «oproer» en «ongeregelheden».

Artikel 8 regelt de arbitrageprocedure in geval van een geschil tussen een investeerder en het gastland, de zogenaamde «diagonale arbitrage». Aangezien Tsjecho-Slowakije niet is aangesloten bij het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID) (Trb. 1966, 152), is op haar voorstel besloten de procedure van de V.N.-Commissie voor Internationaal Handelsrecht (UNCITRAL) (Stb. 1930, 378) op te nemen.

Artikel 10 voorziet in geschillenbeslechting tussen de overeenkomstsluitende partijen, ook wel «horizontale arbitrage» genoemd. Naast enkele redactionele wijzigingen wenste de Nederlandse delegatie op te nemen dat de beslissing van het tribunaal niet alleen op basis van deze en andere relevante overeenkomsten wordt genomen, maar mede op basis van de algemene beginselen van internationaal recht en door het tribunaal van toepassing geachte rechtsregels. Op verzoek van de Tsjechoslowaakse delegatie werd in het achtste lid een clause opgenomen inzake de kostenverdeling bij arbitrage.

In **artikel 11** wordt in beginsel voorzien in medegelding van de Overeenkomst voor de Nederlandse Antillen en Aruba. Zowel de Nederlandse Antillen als Aruba hebben laten weten medegelding te wensen.

Artikel 12 verklaart de Overeenkomst van toepassing op investeringen die vanaf 1950 gedaan zijn. Eind veertiger jaren werden in Tsjecho-Slowakije veel bedrijven genationaliseerd en om te voorkomen dat buitenlandse investeerders nog geschillen van voor die tijd zouden aanhalen, werd op voorstel van Tsjecho-Slowakije bovengenoemde datum gekozen.

Artikel 13. Op verzoek van Tsjecho-Slowakije werd analoog aan de verlengingsduur van de overeenkomst (lid 2), de werkingsduur van de overeenkomst (lid 1) eveneens op 10 jaar gesteld.

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
Y. C. M. T. van Rooy

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
P. Dankert

De Minister van Financiën,
W. Kok